

DE STAND VAN SAM

VR bij AmvB-bedrijven: verscherpte aanpak

Projectleider Rob Kools: 'We wilden inspecteurs theoretisch bijscholen op VR, en die kennis vervolgens in de praktijk brengen bij 250 AmvB-bedrijven die we toch wilden controleren. Een ambitieus plan, en we moeten er nog 120 doen. De bedrijven zijn geselecteerd op basis van BOM-cijfers (Bedrijfsindeling Op Maat).' Ondanks het duidelijke geldelijke voordeel dat ondernemers van energiebesparing kunnen hebben, loopt het project soms niet makkelijk:

'Omdat bedrijven slecht meewerken, en allerlei smoezen verzinnen om onder hun verplichtingen uit te komen. Daarom hebben we nu onze aanpak verscherpt: we maken zeer strikte afspraken met bindende termijnen, sturen sommatiebrieven, en handhaven. Maar we steken ook de hand in eigen boezem: tweewekelijks nemen we nu de voortgang door.'

VR bij tankstations: even afwachten

'Het project is in 2001 heel breed begonnen, maar is inmiddels voornamelijk toegespitst op de luifelverlichting van vergunningplichtige tankstations,' meldt projectleider Rob Kools. 'Nachtelijke lichtmetingen wijzen uit of er besparingsmogelijkheden zijn. Als dat zo is, passen we de vergunningen aan. We gingen uit van vier Watt per vierkante meter, maar na protesten van de branche hebben TNO en Philips (dat veel verlichting levert) een onderzoek gedaan. Daaruit bleek dat wij rekening moesten houden met lichtabsorptie door omgeving en grond. Daarom is de norm nu aangepast naar acht Watt per vierkante meter. In bijna de hele stad is het project uitgevoerd. Volgend jaar wordt er een nieuw besluit voor tankstations van kracht, dat onder meer behelst dat de afstand van lpg-tanks tot woonwijken moet worden vergroot. We verwachten dat veel ondernemers dan zullen stoppen met de verkoop van lpg, zodat hun vergunningplicht vervalt en ze onder een AmvB vallen. Het is dus nog even afwachten.'

VR bij goederenvervoer: al doende leert men

'Het gaat moeizaam,' aldus projectleider Hans Willemse. 'We onderzoeken de mogelijkheden van transportbesparing bij professionele vervoerders. Andere vervoerswijze, verhoging van de beladingsgraad, het voorkomen van lege kilometers, de juiste wagens voor elk product, planning optimaliseren, zuinig rijden – dat is een greep uit de mogelijkheden. We werken samen met Transport en Logistiek Nederland en Amsterdam Consultants. De norm om mee te doen ligt voor dit project bij twee miljoen transportkilometers per jaar - er zijn niet zoveel van dergelijke bedrijven in het Amsterdamse. En inspecteurs moeten op dit gebied nog leren hun theoretische kennis in de praktijk te brengen.'

DENKEN IN KILOWATTS

Soms wordt de milieu-inspecteur aangenaam verrast: bedrijven zijn wel eens beter bezig dan ze vermoeden. Neem koel- en vrieshuis Duncker Koel en Vries BV: tweeduizend vierkante meter koeling in hartje Amsterdam, in een pand uit 1933. Directeur Janny Duncker, telg uit een slagersgeslacht, door de wol geverfd MKB'er, lid van het bestuur van de Kamer van Koophandel namens Transport en Logistiek Nederland: 'Ons milieubewustzijn gaat verder dan sommige inspecteurs denken.' Een gesprek over de raakvlakken van dat milieubewustzijn met de natuurlijke denktrant van de ondernemer.

Afwegingen

'Als ondernemer kijk je altijd en voortdurend naar je kosten. Dat betekent dus ook naar mogelijkheden als de beladingsgraad van je auto's verhogen, en effectiever werken.' Tien jaar geleden stond het bedrijf, dat tot dan toe alleen distribueerde, voor de keus te verdwijnen van de centrale markthallen waar het gevestigd was, of het oude koel- en vrieshuis overnemen.

'Na uitvoerig onderzoek kozen we ervoor de zaak over te nemen. Dit distributiecentrum midden in de stad spaart we kilometers uit, maar de opslagprijzen zijn iets hoger. We moesten dus als goed ondernemer een afweging maken. Want er was een verbouwing van 3,5 miljoen oude guldens nodig. De schil van het gebouw bestond uit twintig centimeter dikke muren met kurkisolatie. Die is er uitgehaald. We hebben ons uitvoerig laten adviseren over isolatie en afdichtingstechnieken, en allerlei mogelijkheden onderzocht, zoals warmtewisselaars.'

Tegenwoordig wordt op twee verdiepingen gekoeld en gevoren, in een nieuwe 'schil' binnen het oude gebouw. Daarnaast is het bedrijf beroepsvervoerder voor derden. 'In plaats van twintig verschillende autootjes van diverse leveranciers, zorgen wij voor groupage aan het begin van de keten. En we hanteren een goede ritplanning: rijden we naar Friesland of Groningen, dan gaat er ook weer lading mee terug.'

Niet roomser dan de paus

Zo veel raakvlakken als milieu en economisch werken voor de ondernemer hebben, anders is dat met de relatie tussen milieu en de HACCP (het verplichte voedselveiligheidssysteem Hazard Analysis and Critical Control Point). Auto's die lossen rijden tot aan een gekoelde sluis, van waaruit de waar direct de koeling in gaat. 'Maar als ze met kleinere auto's rijden, en het is buiten dertig graden, zie ik onze verdampers die koude lucht zo naar buiten blazen.' En ook op milieugebied wordt er wel eens op te veel slakken zout gelegd, vindt Duncker. 'Wij hadden hier als eerste een autowasplaats, en op eigen initiatief hebben we daar toen een vet- en slibvangput in aangelegd. Nu komt er iemand die zegt: ja, het zijn economisch zware tijden, maar de weten-

VR in de Rosse Buurt

schap is zo ver dat we weten dat bij zware regenval toch vet en slib het riool binnenkomen. Kijk, dan vind ik: je moet niet roomser dan de paus willen zijn: zet dan maar een parapluutje boven die put. Hetzelfde geldt voor sommige collega's van ons, die verplicht worden hun auto's boven een zeiltje te wassen. Ik zeg tegen die inspecteur: wat denkt u nou dat er na afloop met dat water gebeurt?'

'Ik reken in uren, kilometers en kilowatts.'

'Kortom: we zijn bewust met besparingsmogelijkheden bezig. We draaien ook al jaren mee in het modal shift-programma: geen lege kilometers rijden, de planning en de beladingsgraad optimaliseren. We laten onze energienota's narekenen. De koel- en vriesbranche is toegetreden tot de MJA2, en dat betekent: nog kritischer kijken naar ons verbruik. En dat is niet makkelijk, want als bij een monitoringsprogramma hoort dat je in cel B nieuwe rubbers aanbrengt en controleert of die na een maand effect heb-

ben, moet je daar ook mensen voor hebben. Het is niet zo simpel als kijken of het verbruik is gedaald na het aanbrengen, want je hebt ook te maken met de buitentemperatuur, de hoeveelheid gekoelde waar, et cetera.' En het begint bij zoiets simpels als wat Janny Duncker noemt: 'deurdiscipline' – tijdens de rondgang door het pand sluit ze steeds nadrukkelijk alle deuren achter ons. Volgens milieu-inspecteur Esther Koehoorn heeft Duncker zichzelf niet genoeg gepro-

Janny Duncker: 'geen lege kilometers'

moot: 'Het energiebesparingsrapport was niet goed uitgewerkt, en de al uitgevoerde maatregelen waren niet duidelijk. Tijdens het gesprek bleek echter dat men zeer ter zake kundig is, en er in is geslaagd energiezuinig te werken in dat oude pand. Ook de transportmaatregelen lijken goed te werken.' Een tip dus voor andere bedrijven: laat vooral merken wat je wél goed doet!

DE SUPER

Op afstand het energieverbruik van je filialen monitoren, en bijsturen zodra er iets misgaat: een van de voordelen van dit computertijdperk. Maar intussen groeien tomaten nog gewoon op het land (of in de kas natuurlijk), en er is niets virtueels aan de lange weg die ze afleggen naar de consument. Hoe een supermarkt energiezorg een gezicht geeft en aan de keten denkt.

Om line-monitoring

Martin Ooms, milieucoördinator van Schuitema (van de C-1000): 'Wij nemen met onze eigen filialen en winkels van zelfstandige ondernemers deel aan de MJA-1. Bij onze filialen hebben we de nul situatie in kaart gebracht, een onderzoek uitgevoerd en besparingsmaatregelen op energiegebied geformuleerd: 35 stuks, gebaseerd op de formule van de winkels. Dat gaat grotendeels om energiezuinige koelmeubelen, maar we wilden ook iets doen aan energiezorg. Daarom zijn we ruim een jaar geleden begonnen met de line-monitoring van het energiegebruik in onze eigen filialen. Bij ons adviesbureau

Van Beek Ingenieurs worden dagelijks van honderd winkels de energiegegevens verzameld en gecontroleerd: als ze boven de norm zijn, vragen we de bedrijfsleider hoe dat komt. Oorzaken zijn bijvoorbeeld gewijzigde openingstijden of feestverlichting, maar er kan ook iets mis zijn. En dan grijpen we in. Nu komt er een evaluatierapport, en we gaan in elk geval nog een jaar door. Als de zelfstandig ondernemers aan de MJA-2 deelnemen, wordt het ook voor hen verplicht.'

Van kas tot consument

Werken we efficiënt, gooien we niet noodloos veel weg? – vragen die elke goede ondernemer zichzelf regelmatig stelt. Ooms: 'Vooruitlopend op de MJA-2, die een inspanningsverplichting voor ketenonderzoek kent, onderzoekt Van Beek voor ons de mogelijkheden met groenten, fruit en zuivel. Vraag is: hoe voorkom je uitval van product in die hele keten van kas tot consument? De cijfers waarover we op dit moment beschikken lijken mee te vallen: we verwachtten zo'n twintig procent uitval,

maar tot nog toe is dat slecht drie procent – dat gaat natuurlijk wel alleen om het deel van de keten waarop wij zicht hebben, dus vanaf het distributiecentrum.'

Roy Roessink van Van Beek nuanceert: 'In die keten is wel degelijk iets te bereiken. Er zijn verschillende productsoorten, van aardappels tot zakjes voorgesneden sla. Bij die laatste categorie loopt de uitval soms op tot wel twintig procent. En van de tomaten valt in Nederland gemiddeld acht procent uit. Het begint al bij de oogst waar van alles misgaat, maar ook tijdens het transport kan veel worden verbeterd: zo'n tamelijk gevoelig product legt een lange weg af, waarbij de temperatuur fluctueert en niet altijd even zachtzinnig wordt omgesprongen met de lading. Beurse plekken en condens zorgen dan voor slechte kwaliteit in de winkel. We onderzoeken dus op dit moment of we, samen met de spelers eerder in de keten, verbeteringen kunnen doorvoeren. Begin volgend jaar bespreken we de mogelijkheden.'

VR in Makum houdt u op de hoogte.

KORT & GOED

DE MOTIVATIE

Wat drijft ons bij het 'onvermoeibaar communiceren' over de verruimde reikwijdte: wat enthousiasmeert, wat inspireert, wat motiveert – kortom: waar doen we het voor?

Jeroen Oe: 'Dat je ondernemers zelf verbaast over wat er in hun eigen bedrijf mogelijk is. Zodat een win-win-situatie ontstaat.' (zie ook hiernaast.)

Hans Leenknecht: 'Dat ik er veel lol in heb mijn kennis over besparingsmogelijkheden over te brengen, en mensen aan te zetten tot het doen van onderzoek en het uitvoeren van maatregelen.'

Cees Meinsten: 'Dat je iets wezenlijks, iets tastbaars bijdraagt aan een beter milieu: dat het niet alleen gaat om brandblus- en afzuiginstallaties.'

Otmar Zorg: 'Dat je mensen stimuleert na te denken, maar zelf ook meedenkt, en niet blindelings allerlei eisen stelt. Want het milieu staat voorop, maar we houden ook rekening met de kosten en baten.'

Ron Söhne: 'Dat ik een praktische invulling kan geven aan de tamelijk abstracte doelstelling zuinig om te gaan met fossiele brandstoffen; en dat ik ondernemers ook daaraan laat denken, en niet alleen aan een lagere energierekening. En daarin vinden we elkaar, ondanks de verschillende uitgangspunten.'

Drie miljoen A-viertjes

Zogenaemde 'bedrijfsverzamelgebouwen': altijd lastig, want wie spreek je aan?

Vastgoedmanager Dynamis ABC verhuurt lege bedrijfsruimtes in een pand aan veertien huurders – meest gemeentediensten en kantoren, maar ook detailhandel, op veertienduizend vierkante meter. Milieu-inspecteur Eddy Steenmeijer wees ABC er op dat zij niet alleen verantwoordelijk is voor de toiletten en het trappenhuis, maar ook voor het afval van de huurders. 'Dat moest ik wel even uitleggen, op basis van het Besluit Woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer.' Een adviesbureau voert nu een afvalpreventieonderzoek uit. 'Papier en karton vormen de helft van het afval. Daar zit de winst dus. Verder gaat het om kantinaafval, verpakkingsmateriaal, hout, batterijen en restafval. Uiteindelijk kunnen die huurders er financieel iets aan hebben, want de afvoerkosten

zullen dalen. Als je minder inkoop hebt je minder afvoer, maar ook dubbelzijdig printen en kopiëren scheelt: we hebben het over totaal 76.000 kilo papier en karton per jaar. Dat is in dit geval 21,5 duizend velletjes per werknemer per jaar. Als je daar twintig procent op bespaart, scheelt dat drie miljoen A-viertjes!'

Zakie in de chocoladefabriek

Inspecteur Jeroen Oe ontdekte dat een chocoladefabriek wel erg zure lozingen afscheidde en ging op onderzoek uit. 'Men spoelde elke week zo'n twintig kuub water op zestig graden het riool in. Elke week moest de afscheider worden geleegd, en men betaalde veel voor de rioolzuivering. Alle suiker werd omgezet in melkzuur: het afvalwater had een zeer lage ph-waarde. Op het eerste gezicht leek het nodig een neutralisatiemachine achter het hele proces te zetten en de vergunning aan te passen. Maar ik wilde eerst

even kijken hoe het nou in zijn werk ging. Toen bleek dat ze elke dag met die tuinslang heel langzaam de chocola in leidingen en vormen oplosten. Ik wees de ondernemer er op dat hij die ook kon schoon-schrapen, en met een hogedrukspruit werken. Inmiddels gebeurt dat: per week wordt er tot 450 kilo chocola uitgehaald, die gratis wordt opgehaald en verwerkt tot veevoer (dat werd vroeger dus geloosd), de zuiveringskosten gaan omlaag, per jaar verbruikt men 8000 kuub gas minder (zo'n 1600 euro), er wordt nog maar vijf kuub water per week verbruikt, en de temperatuur is gedaald naar 45 graden. Vanzelfsprekend is het bedrijf razend enthousiast.'

Zonnedak

Een beter woonklimaat en schonere energie Een dak boven je hoofd, dat is wat mensen willen. Maar kun je nog iets met dat dak, behalve het weer buitenhouden? Ja natuurlijk: als op alle Nederlandse daken zonnepanelen zouden staan, zou daarmee in de helft van onze nationale elektriciteitsbehoefte worden voorzien. Wat verheugende gevolgen voor de uitstoot van CO₂ zou hebben. Wist ook een Amsterdamse woningcorporatie. In het kader van de nationale campagne Meer dak onder de zon heeft de Amsterdamse corporatie De Dageraad tienduizend vierkante meter zonnepanelen laten installeren. Ze bevinden zich op daken van 34 woongebouwen. Het geheel vormt het op één na grootste 'zonnedak' van Nederland. Jaarlijks leveren de panelen minimaal 750.000 kWh zonnestroom: het jaarverbruik van zo'n 250 huishoudens. De stroom wordt gebruikt voor verlichting van centrale ruimtes zoals trappenhuis en gangen, en voor de liften. De rest wordt als groene stroom verkocht aan het energiebedrijf. De Dageraad hoopt dat andere corporaties het voorbeeld volgen. En wij hopen dat ondernemers dat doen!

W-bus

In het Amsterdamse Westelijk Havengebied vervoert sinds mei een busdienst dagelijks zevenhonderd mensen naar hun werkplek. Vijf grote bedrijven waren slecht bereikbaar vanaf het station, en stichting Verkeeradvies wierp de bereikbaarheidsmakelaar in de strijd: na inventarisatie van de vervoersvraag vond die een ondernemer die dagelijks zorgt voor vervoer op maat – ook als er ineens veel uitzendkrachten nodig zijn, of als werktijden wijzigen.

Verkeeradvies zorgt voor de dienstregeling, de bedrijven dragen gezamenlijk de kosten. Een succesvol initiatief, dat nodig was omdat vervoer nu eenmaal niet tot de core business van bedrijven behoort, aldus Wouter Verkerk van Verkeeradvies. Milieu-inspecteurs wijzen bedrijven in het gebied erop, dat ze zich kunnen aanmelden. Het project wordt binnenkort uitgebreid naar de Amsterdamse Zuidas.

Zie: www.verkeeradvies.nl

